

Uroš PINTERIČ

Teja Batagelj, Tadej Gabrijel, Helena Gregorc, Dušan Kričej, Roman Rep, Davorka Šel, Renata Zatler, Tatjana Mizori Zupan, Maja Zupančič: E-uprava: zaveznštvo z uporabniki
Pasedana, Ljubljana 2008, 116 strani, 17 EUR (ISBN 978-961-6361-93-4)

E-uprava je eden izmed temeljnih konceptov razvijanja sodobne javne uprave, ki ponuja neslutene možnosti razvijanja in nadgrajevanja sistema javne uprave. V tem kontekstu je mogoče zaznati tudi različne potencialne grožnje, ki pa niso predmet obravnave pričujoče publikacije. Avtorji knjige »E-uprava: zaveznštvo z uporabniki« se v publikaciji posvečajo predvsem obravnavi razvoja slovenske e-uprave v preteklem obdobju, ki ponuja sicer nekatere pomembne informacije o razvoju e-uprave v Sloveniji. Publikacija na 116 straneh je razdeljena na 13 poglavij, ki obravnavajo posamezna področja od zgodovinskega razvoja e-uprave v Sloveniji do vizije e-uprave v Sloveniji v prihodnosti.

Publikacija v osnovi predstavlja promocijsko gradivo storitev e-uprave, katere razvijalci so sočasno tudi avtorji publikacije. Publikacija je namenjena predvsem strokovnjakom s področja e-uprave, ki jih zanima hiter pregled stanja v Sloveniji, po drugi strani pa vsebuje vrsto pomanjkljivosti in netočnosti, ki izhajajo iz promocijske narave same publikacije. Tako zavestno (glede na to da se avtorji imenujejo za strokovnjake s področja e-uprave) izpušča nekatere dokumente, ki so enako pomembni (vsaj vsebinsko). Avtorji nikjer v zgodovinskem pregledu razvoja e-uprave ne omenijo, da je bila leta 2004 pripravljena tudi strategija e-uprave v Sloveniji za obdobje 2004–2006, ki pa ni bila sprejeta, čeprav je predstavljala kakovostno podlago za razvoj nekaterih pomembnih elementov e-uprave. Avtorji enako zanemarjajo nekatere pravne akte, ki posredno vplivajo na delovanje e-uprave v Sloveniji, kot je na primer uvedba dolžnosti odgovarjanja na elektronsko pošto državljanov predvsem na podlagi Uredbe o upravnem poslovanju (Ur. l. RS 20/2005). Tudi pri tej publikaciji pogrešamo – tako kot pri številnih drugih – kritičen pogled na stanje e-uprave v Sloveniji z vidika uporabnika, kar izhaja tudi iz suhoparnega nabora literature, ki so ga avtorji uporabili pri pisanju teksta. Besedilo temelji na 25 virih, izmed katerih 20 virov predstavlja spletne strani posameznih storitev ali institucij ter nacionalne in evropske dokumente s področja razvoja e-uprave. Preostalih pet virov so predavanja (večinoma avtorjev knjige) na sicer uglednih NT- in DOC_SYS-konferencah.

Publikacija predstavlja tudi nekatere analize stanja e-storitev v Sloveniji, kot jih ocenjuje Evropska unija, ter sklope elektronskih storitev za državljane, pravne subjekte in javno upravo v obdobju med letoma 2004 in 2007, v katerem opazimo izrazit napredek v smislu zagotavljanja elektronskih storitev za državljane in poslovne subjekte (str. 37–41). Drug zanimiv podatek, ki ga ponuja knjiga, je vezan na razvoj »davčne svetovalke« Vide, kjer avtorji ugotavljajo, da so uporabniki na Vido naslovili 390.000 vprašanj, povezanih z dohodnino, in da je Davčna uprava RS izračunala, da bi za telefonsko odgovarjanje uradniki porabili 4.339 delovnih dni (str. 67). Avtorji ob tem ne pojasnjujejo, ali je Vida uporabnikom dejansko zagotovila informacijo, ki so jo iskali, ter v kolikšnem deležu je bila uspešna, po drugi strani pa ne izpostavijo dejstva, da preračun teh navidezno pridobljenih delovnih dni dejansko pomeni, da bi uradnik za odgovor potreboval po 5,3 minute; to je razmeroma veliko glede na dejstvo, da gre za podatke, ki so nujno hranjeni v elektronski obliki in lahko dostopni, ker sicer Vida ne bi bila sposobna sploh odgovoriti na vprašanje. Nekritično oceno avtorji podajo tudi glede spletnega portala e-uprava, kjer ugotavljajo pester nabor različnih informacij, nič pa ne povedo o preglednosti portala ter o načinu iskanja posameznih informacij. Storitve avtorji predstavljajo na način »to vse je na seznamu«, odgovor na vprašanje o načinu dostopanja do konkretnih informacij pa izpustijo, saj bi verjetno morali ugotoviti, da se portal od začetka vzpostavitve praktično ni spreminjal (dodajale so se zgolj nove storitve) in je postajal vedno bolj nepregleden.

Enako ni mogoče spregledati dejstva, da je vprašanje varnosti in zasebnosti posameznika v elektronski komunikaciji z javno upravo v Sloveniji zreducirano na digitalni podpis ter omembo zakona o elektronskem podpisu in elektronskem poslovanju, nikjer pa niso predstavljeni varnostni mehanizmi pred morebitnimi vdori v sistem e-uprave.

Prednosti v publikaciji zbrana gradiva so predvsem nazorne sheme struktur vzpostavljanja e-uprave v Sloveniji, ki omogočajo zainteresiranim posameznikom, da se s tem seznanijo brez nepotrebnega in zamudnega iskanja ustreznih vsebin na internetu in sestavljanja svoje lastne slike o sistemu zagotavljanja elektronskih upravnih storitev v Sloveniji.

V celoti lahko trdimo, da je publikacija zanimivo pregledno delo, v katerem lahko bralci spoznajo temelje razvoja elektronskih storitev slovenske javne uprave za državljane, za poslovne subjekte, pa tudi za samo javno upravo. Posebna pozornost je namenjena predstavitvi e-upravnih struktur, kar je lahko posameznikom, ki jih zanima hiter pregled, v veliko pomoč. Vsekakor pa publikacija predstavlja predvsem zamaskirano samopromocijo e-uprave oziroma ministrstva za javno upravo, kar je razvidno predvsem iz nabora uporabljenih virov ter odsotnosti vsakršne kritičnosti pri obravnavi celotnega pojava.